

Хари Хараламбиев

DIXI

Съдебни плодоарии

София, 2025

Книгата се издава с любезното съдействие и спомоществователство на Александър Чалъков – председател на Адвокатската колегия в гр. Пазарджик.

Илюстрациите в книгата и на корицата са на Илия Бешков. Благодарим на Савка Чолакова, която ги подбра и ги предостави на издателството.

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното писмено съгласие на автора и на издателство „Изток-Запад“.

© Хари Хараламбиев, автор, 2025

© Издателство „Изток-Запад“, 2025

ISBN 978-619-01-1701-8

Хари Хараламбиев

DIXI

Съдебни пледоарии

*Неуспехите в съдебните зали никога не са
окончателни, но винаги са страстни.*

*Dixi в превод от латински език означава
казах; изповядах се; направих си крити-
ка; свърших това, което исках да кажа.*

Съдържание

Встъпителни думи.....	7
Мотивът.....	9
Предубеждението.....	19
Истината. Пътят до нея.....	29
Казус с усложнена характерология.....	35
Трудният път до истината.....	43
Вината доказана ли е?.....	49
Недоказана виновност.....	59
Бруталност и жестокост.....	67
Недоказаната виновност е доказана невинност.....	77
Силата на злото.....	85
Истината не страда от това, че не я признават.....	93
Хари и епидуралният хематом.....	101
Кървяща рана върху снагата на правосъдието.....	105
Правосъдие – живо и справедливо.....	113
Идалгото бунтар.....	119
Съдебната етика.....	127

Встъпителни думи

Единствено съдебната зала пази и съхранява адвоката. Помага му в изграждането на онзи неотменен стремеж към истината, на която се е посветил. А тя се постига чрез адвокатската пледоария, която трябва да е смела, силна, отчетлива и категорична; да е с ясни хоризонти на мисълта.

Адвокатската пледоария е изграден морал. Тя е послание за справедливост. И тъкмо затова адвокатът трябва да бъде дълбоко свързан със своето призвание.

Забележителните римски адвокати приключвали своите пледоарии с думите: „Казах (Dixi). Съдии, чухте. Казусът ви принадлежи. Отсъдете.“

Те са светъл пример.

МОТИВЪТ

Анка Михайлова с години е живяла самотно. Въпреки положени усилия не е успяла да създаде семейство, ако и материално да е била осигурена. След борба на мотиви „за“ и „против“ през 2021 г. осиновила двегодишната Севда, за която полагала изключителни грижи. Това ще потвърдят в по-късен момент свидетелите по образуваното наказателно дело.

По обяснения на Михайлова на 23.IX.2022 г. преди обяв Севда била оставена в спалнята, макар и за кратко. В един момент, намирайки се в кухненския бокс, чула звук от тупване на пода. Изтичала към спалнята и видяла, че детето е паднало на пода. Уплашена, паникьосана, Михайлова призовала за помощ. Съседи транспортирали Севда в болнично заведение, в което въпреки оказаната адекватна помощ на 16.X.2022 г. детето починало.

Срещу Михайлова било образувано досъдебно производство №142/2022 г. с обвинение, че умишлено е умъртвила осиновеното дете, което се е намирало в безпомощно състояние и при условията на домашно насилие.

След приключване на досъдебното производство прокурор от Пловдивската окръжна прокуратура изготвил обвинителен акт за престъпление, очертало хипотезиса на чл. 116, т. 4, предложение 2 и т. 5 от Наказателния кодекс.

По образуваното наказателно дело от общ характер № 2212/2023 г., с докладчик съдия Веселина Семкова, представителят на Окръжната прокуратура е поддържал обвинението по цитирания материалноправен наказателен състав.

С присъда от 3. IV.2024 г. съдебният състав е оправдал Михайлова по повдигнатото обвинение. Признал я за виновна за престъпление с очертани признаци на чл. 124, ал. 1 във връзка с чл. 126, ал. 2 от Наказателния кодекс, приемайки, че вследствие на умишлено нанесена тежка телесна повреда, изразила се в черепно-мозъчна травма, по непредпазливост е причинила смъртта на двегодишната Севда.

По подадени протести и жалби делото е разгледано както от Апелативния съд в Пловдив, така и от Върховния касационен съд, който по касационно наказателно дело № 268/2025 г. чрез Първо наказателно отделение е оставил без уважение протеста и жалбите, потвърждавайки осемгодишната присъда.

Пледоарията е произнесена пред съдебния състав на Окръжния съд.

Уважаем окръжни съдии,

Все отнякъде трябва да се започне. Ще започна с мисли, принадлежащи на знаменития френски философ Блез Паскал: „Не само самата истина дава увереност, но и самото нейно търсене доставя покой.“

И още нещо: Ако чрез пледоарията си успея да помиря правосъдието със свободата, инстинктът за която е по-силен от самата свобода, усилията ми не ще останат напразни.

Казусът е пронизан от ред значим въпроси, от обективния отговор на които ще се решат справедливо съдбата и участието на подсъдимата. А те са: Виновна ли е? Извършила ли е престъпление, което да е очертало хипотезиса на чл. 116, т. 4, пр. 2, т. 5 и т. 6а от Наказателния кодекс?

И още: Доказано ли е обвинението с категорична неопровержимост? При доказана вина приетата правна квалификация на престъплението единствено възможна ли е? И накрая: За умисъл или непредпазливост може да се дебатира?

Припомням: Законодателят не допуска фактическите основания на присъдата да се базират на недоказани предположения. Достоверността на доказателствата не е априорна, а се проверява чрез съпоставката и цялостната им оценка. Достоверността на обясненията на подсъдимия зависи от собствената си убедителност, а не от тази на опровергаващите я доказателствени средства (вж. Решение 155/17.VI.1995 г., I н.о. ВКС).

Казаното е относимо към основното гласно доказателствено средство, каквото са обясненията на Анка Михайлова, която при разпита ѝ, проведен на 16. XII.2022 г. от органа на досъдебното производство, е заявила: „След случилото се със Севда постоянно плача. Всичко се случи за няма и две-три секунди. Чух „туп“ и веднага отидох в спалнята. Видях Севда да лежи на земята. Много обичах това дете.“

И по-нататък: „Нямам спомен да съм раздрусала Севда. Изпаднах в паника и започнах да крещя за помощ.“ Позоваването

на основното гласно доказателствено средство е същностно необходимо.

Уважаеми окръжни съдии,

В далечната 1957 година Пленумът на Върховния касационен съд издаде Постановление № 2, в което под „безпомощно състояние“ по смисъла на чл. 127, т. 9 от Наказателния кодекс, според тогавашната подредба на текстовете, се разбира такова състояние, при което жертвата не може да окаже съпротива на дееца. Такива престъпления са лишаване от живот на дете, на тежко болен, който спи, и др. При доказана вина това квалифициращо обстоятелство е налице.

В Закона за защита от домашно насилие, който е в сила от 22.XII.2009 г., в чл. 2, ал. 1 законодателят е дал легално определение на „домашно насилие“. То е: „всеки акт на физическо, сексуално и емоционално насилие“.

За да е налице квалифициращото обстоятелство по чл. 116, т. 6а НК, убийството трябва да е станало в условията на домашно насилие. Това, последното, е необходимо да е доказано по съответния съдебен ред. За да произнесе съответно решение, законово определено в чл. 15 от Закона за защита от домашно насилие, задължително, имайки предвид чл. 6, т. 4 да се образува производство по издаване на съответна заповед, съдът се сезира с молба от директора на дирекция „Социално подпомагане“.

Събитието, станало на 23.IX.2022 г., довело до смъртта на двегодишната Севда, е без свидетели. Обясненията на Михайлова внасят акцент, различен от този, който е приет в обвинителния акт. Не е налице нито едно гласно доказателствено средство, което да опровергае твърдяното от подсъдимата. Обстоятелството, че обясненията на подсъдимия имат едновременно и защитна, и доказателствена стойност, не означава достоверността им да се изключва априори.

В иначе интелигентно изготвения обвинителен акт прокурорът се е опрял на констатациите на съдебномедицинската експертиза, според която е налице „Тежка черепно-мозъчна травма, съпроводена със „субанакроидален кръвоизлив“, който е характерен с руптура на т.нар. пиална артерия, довели до смъртта на детето, дължаща се на виновното и противоправно поведение на Михайлова. В том 3 от досъдебното производство е приложена тройна съдебномедицинска експертиза от 15.XI.2022 г., в която е отбелязано: „Всички увреждания са причинени най-общо от действие на твърд тъп предмет.“ И понататък: „Не може да се посочи конкретният предмет, с който са били причинени.“

В „Съдебна медицина“, чиито автори са професорите Раданов и Попвасилев, на с. 57 ще прочетем следното: „При падане на главата се образуват счупвания на костите на черепа. Понякога се получават и кръвонасядания.“

Цитираното не е самоцелно. То иде да потвърди тезата, че уврежданията на потърпевшото дете са получени тъкмо от падане.

Уважаеми съдии,

Във вече цитираната експертиза се прави извод и за т.нар. Синдром на раздрусаното бебе. Записано е: „Синдромът на раздрусаното бебе е най-често при проява на малтретиране на дете до двегодишна възраст.“ Това е едно предположение. И затова, когато от събраните доказателства се установи, че съществува обективна възможност за друг вариант, при който се изключва вероятността деянието да е осъществено от подсъдимата, то това означава, че същото не е установено по несъмнен начин.

В „Доказателствено значение на отделните видове експертизи“ процесуалистът Строгович пише: „Всяка мисъл на експерта трябва да има основание, да бъде убедителна, тъй като влияе на

изводите на съда, а оттам и на самия съдебен акт. Поради това тя не обладава преимущества пред останалите доказателства и подлежи на вътрешна преценка от съда“ (цит. съч., с.15).

Да обърнем поглед към касационната практика. Решение 20/25 I.2011 г., III н.о. ВКС е пределно ясно: „По своята правна природа експертизата в наказателния процес представлява система от сложни и различни по своето естество действия, в обсега на които експертите съдействат за изясняване на обстоятелствата по делото. Експертизата не е източник на доказателства и не е предназначена да запълва доказателствената непълнота по делото чрез прилагане на хипотези, логични съждения и умозакljučения.“

И едно, определям го като брилянтно, Решение 607/27. XII.1977 г., II н.о. ВКС: „Формалното начало в наказателния процес е изключено. Сама по себе си експертизата не е достатъчна, когато трябва да бъдат решени фактически въпроси, за които са необходими гласни доказателствени средства, каквито са свидетелските показания.“

И именно затова същностно необходимо е да бъдат подложени на анализ свидетелските показания.

При разпита му на 24.IV.2022 г. от органа на досъдебното производство Васил Йорданов е казал: „Анка ми отговори: „Детето падна от спалнята и изгуби съзнание. Поливала го с водичка, ударила му два-три шамара. Детето е чистичко, свежичко.“

Д-р Мария Стефанова е повече от категорична: „Много хубаво беше обгрижвано детето. Миришеше на чисто. Никога не съм виждала по тялото му наранявания. Казвах на Ани, че прекалено пази детето!“

Веница Тодорова: „Веднъж Ани каза, че детето трябва да расте чисто, всичко да блести.“

Припомням част от показанията на Веница, които депозира пред съдебния състав на 24.I.2024 г: „Моите впечатления са,

че Анка никога не се е карала на детето. Питала съм я: „Как смогваш да храниш детето и да работиш? Всеки ден готвеше най-хубавото ядене за детето.“

На 24.IV.2022 г. Северин Бонев е заявил: „Детето ми ще умре, помощ! Помогнете! Тази жена каза: „Детето падна от спалнята. Много е висока спалнята.“

Един от свидетелите е описал външния вид на подсъдимата току след инцидента: „Жената беше боса, без чорапи и чехли. Много уплашена.“

Когато на 27.IX.2022 г. полицейският служител Петър Йочев е бил разпитван, е казал нещо съществено: „Никой не каза, че Анка Михайлова има сприхав характер, че е конфликтна личност.“

Покрай всичко останало свидетелят Васил Йорданов е казал: „Самото дете беше много добре облечено. Буквално изглеждаше като кукла Барби.“

В хода на съдебното следствие, проведено на 10.I.2024 г., Шенка Иванова е депозирила следните показания: „Анка много добре се грижеше за детето. Не съм виждала синини. Знам, че детето е паднало от леглото. Беше много грижовна майка.“

А какво да кажем за показанията на социалния работник Михаил Каравасилев, разпитан на 10. I.2024 г.: „Апартаментът на Анка беше добре подреден, спретнато в дома. Нищо притеснително. Хигиената беше много добра. Детето – добре облечено. Вниманието ѝ беше насочено към детето.“

Тези показания обосновават категоричния извод, че подсъдимата не е извършила вмененото ѝ умишлено престъпление.

Изводът за вина и наказателна отговорност може да се основава единствено на категорични доказателства, които да правят съжденията на съда единствено възможни и да изключват каквито е било противни констатации. Вероятностите независимо от тяхната степен изключват наказателната отговорност.

Уважаеми окръжни съдии,

Всяко умишлено деяние задължително предполага от субективна страна наличието на мотив за неговото извършване. Безмотивно умишлено деяние не може да съществува, тъй като без мотивите не може да се формира целта, а тя е доминиращо субективно начало в поведението на дееца.

Мотивът в дадения престъпен наказателноправен състав се явява първостепенно, централно ядро, необходимо свойство, задължителен психологически стимул при формирането на престъпната дейност. В казуса е изключен волевият елемент на умишлената вина. Абсолютно необходим елемент за вината е съзнанието за противоправността на деянието. Тя, противоправността, е юридически израз на обществената опасност. Вината е немислима без психическо отношение на дееца към деянието и неговите свойства.

Пледирам: Посредством съдебния акт, който ще постановите, моля да признаете Михайлова за невиновна и я оправдаете.

Припомням Достоевски: „Няма по-тежко посегателство върху човека от това програмирано да му се внушава чувство за вина.“

Окръжни съдии,

Иманентно право е съдебният състав да не сподели тезата за невиновността на подсъдимата и неслучайно в началото на своята пледоария зададох въпроса: Дали възприетата и поддържана от държавното обвинение правна квалификация е единствено възможната?

Бидейки страна за наказателния процес, като се ръководя от разума и юридическия усет, предлагам за обсъждане втора теза:

Деянието да бъде субсумирано под нормата на чл. 122 от Наказателния кодекс, за което престъпление са налице и съот-

ветни правни доводи: Михайлова, отклонявайки вниманието си, макар и по необходимост, приготвяйки храна за Севда, я е оставила без НАДЗОР, довел до падането от спалнята. Тъкмо в това се изразява нейната непредпазливост. А за да възникне наказателна отговорност при тези деяния – непредпазливите, необходимо е наличие на „субективен момент“. Следва да се установи, че деецът е могъл да предвиди и предотврати резултата.

Деецът нито иска, нито съзнателно допуска със своето деяние да причини смърт на друго, но този резултат все пак настъпва, макар че деецът е могъл да го предвиди и предотврати.

Непредпазливото деяние може да се изрази в действие или бездействие. Ана е била длъжна и е могла да предвиди общественоопасния резултат – падането на детето и настъпилата в по-късен момент смърт.

И накрая: При доказана вина моля да бъде наложено наказание под отлагателното условие на чл. 66 от Наказателния кодекс. Подсъдимата не е осъждана, криминално не е проявена, видно от справката, изготвена от компетентните власти.

Правната възможност да бъде наложено наказание под минимума или да се приеме по-лека по вид санкция е сред най-ефекасните инструменти, предоставени на съда, за постигане на целите по чл. 36 от материалния закон. Тя не е ограничена от вида на престъплението и типичната степен на обществена опасност, намерила израз в санкционната част на нормите на особената част на Наказателния кодекс. (В този смисъл е Решение 805/18.XII.2007 г., II н.о. на ВКС.)

Казах. Отсъдете.